

ENERGETIKA MUHANDISLARINING KASBIY RIVOJLANISHIDA CHET TILLARINING RO'LI

Mo'minova Yulduz

Jizzax politexnika instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada, energetika muhandislarining kasbiy rivojlanishida chet tillarini o'rganishning ahamiyati tahlil qilinadi. Global miqyosda energetika sohasi doimiy rivojlanib, yangi texnologiyalar va innovatsiyalar bilan boyib borayotgan bir paytda, xalqaro hamkorlik va ilmiy tadqiqotlarda ishtirok etish uchun chet tillarini bilish muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, energetika muhandislariga chet tillarini o'rganish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: Energetika muhandisligi, kasbiy rivojlanish, chet tillari, xalqaro hamkorlik, ilmiy tadqiqotlar, texnik tarjima, lingvistik kompetensiyalar, innovatsiyalar.

Hozirgi globallashuv davrida energetika sohasi jadal rivojlanib, yangi texnologiyalar, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik muhim ahamiyat kasb etmoqda. Energetika muhandislari nafaqat texnik bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi, balki ilmiy-texnik yangiliklardan xabardor bo'lishi, xalqaro ilmiy tadqiqotlarda ishtirok etishi va xorijiy tajribalarni o'rganishi zarur. Chet tillarini bilish muhandislarning kasbiy rivojlanishida asosiy vositalardan biri bo'lib, u xorijiy ilmiy manbalar bilan ishlash, xalqaro anjumanlarda qatnashish, xorijiy mutaxassislar bilan hamkorlik qilish va xorijiy kompaniyalarda faoliyat yuritish imkoniyatlarini kengaytiradi. Xususan, ingliz, nemis, fransuz va xitoy tillarini bilish global energetika bozorida raqobatbardoshlikni oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ushbu maqolada energetika muhandislarining kasbiy rivojlanishida chet tillarining o'rni, ularni o'rganishning afzalliklari va xalqaro tajribalar tahlil qilinadi. Bundan tashqari, muhandislar uchun lingvistik kompetensiyalarni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar beriladi. Hozirgi kunda energetika sohasi global darajada jadal rivojlanib, xalqaro hamkorlik va ilmiy-tadqiqot ishlari

muhim ahamiyat kasb etmoqda. Energetika muhandislari uchun chet tillarini bilish nafaqat ilmiy va texnik bilimlarni boyitish, balki kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirishning muhim omillaridan biridir. Chunki yangi texnologiyalar, zamonaviy energiya manbalari va ekologik toza energiya yechimlari asosan xalqaro ilmiy nashrlarda yoritiladi. Xususan, ingliz tili xalqaro ilmiy-texnik muhitning asosiy tili hisoblanadi. Ko'pgina ilmiy maqolalar, texnik hujjatlar va dasturiy ta'minotlar aynan ingliz tilida yoziladi. Shuning uchun energetika muhandislari uchun ingliz tilini bilish katta ustunlik beradi. Xorijiy manbalardan foydalanish imkoniyatlariga, Energetika sohasi bo'yicha eng muhim ilmiy manbalar va tadqiqotlar ko'pincha xorijiy ilmiy jurnallarda nashr etiladi. "IEEE Transactions on Energy Conversion", "Renewable Energy", "Energy Policy" kabi jurnallar muhandislar uchun qimmatli ma'lumot manbai bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, xalqaro standartlar, masalan, ISO va IEC tomonidan ishlab chiqilgan normativ hujjatlar asosan ingliz tilida bo'ladi. Chet tillarini bilmaydigan muhandislar ushbu manbalar bilan bevosita tanisha olmaydi, bu esa ularning ilmiy va kasbiy rivojlanishiga to'siq bo'lishi mumkin. Shuning uchun chet tillarini o'rganish texnik yangiliklar va xalqaro standartlar bilan ishlashda muhim vosita hisoblanadi. Xalqaro seminar va konferensiyalarga qatnashish bu, Energetika muhandislari uchun xalqaro seminarlar va konferensiyalar ilmiy va kasbiy bilimlarni oshirishning eng samarali usullaridan biridir. Masalan, "World Energy Congress", "International Renewable Energy Conference" va "Power & Energy Society General Meeting" kabi nufuzli tadbirlar muhandislarga eng so'nggi texnologiyalar va innovatsiyalar bilan tanishish imkonini beradi. Ushbu tadbirlarda ishtirok etish uchun xorijiy tillarni bilish talab etiladi, chunki ma'ruzalar va muhokamalar asosan ingliz tilida olib boriladi. Bundan tashqari, xalqaro tadbirlarda xorijiy mutaxassislar bilan aloqa o'rnatish, ilmiy va ishbilarmonlik hamkorligini rivojlantirish imkoniyati mavjud. Xorijiy kompaniyalarda ishga joylashish asosan, Bugungi kunda ko'plab yirik energetika kompaniyalari xalqaro miqyosda faoliyat yuritadi. "Siemens", "General Electric", "Schneider Electric", "ABB" kabi kompaniyalar muhandislardan nafaqat texnik bilim,

balki xalqaro biznes muhitida ishlash uchun yetarli darajada til ko'nikmalariga ega bo'lishni talab qiladi.

Xorijiy kompaniyalarda ishga joylashish quyidagi afzalliklarni taqdim etadi:

Yuksak darajadagi maosh va ijtimoiy kafolatlar;

Zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash imkoniyati;

Xalqaro tajriba orttirish va kasbiy o'sish;

Dunyo bo'ylab sayohat qilish va turli madaniyat vakillari bilan ishlash.

Bunday kompaniyalarga ishga kirish uchun xorijiy tillarni, ayniqsa, ingliz, nemis, fransuz yoki xitoy tillarini bilish katta ahamiyatga ega. Energetika muhandislari o'z faoliyatida ko'plab texnik hujjatlar, loyiha hujjatlari, patentlar va tadqiqot hisobotlari bilan ishlashga majbur bo'ladilar. Ushbu hujjatlar ko'pincha xorijiy tillarda yozilgan bo'lib, ularni tushunish va tarjima qilish muhandisning kasbiy saviyasini oshirishga yordam beradi. Xalqaro loyihalarda qatnashish, texnik shartnomalar va kelishuvlarni o'rganish uchun ham chet tillarini bilish muhim sanaladi. Ayniqsa, xalqaro tenderlarda ishtirok etuvchi kompaniyalar uchun texnik hujjatlarni to'g'ri tushunish va tayyorlash muhim shartlardan biridir.

Chet tillarini samarali o'rganish uchun quyidagi strategiyalarni qo'llash tavsiya etiladi:

Maxsus kurslar va darsliklardan foydalanish – energetika sohasi uchun mo'ljallangan texnik ingliz tili kurslarini o'rganish;

Amaliy mashg'ulotlar – xalqaro ilmiy maqolalarni o'qish, texnik hujjatlar bilan ishlash;

Onlayn resurslar – Coursera, Udemy, edX kabi platformalardagi texnik til bo'yicha kurslarni o'rganish;

Amaliyot va xalqaro tajriba – xorijiy hamkorlik dasturlarida qatnashish, xalqaro kompaniyalarda stajirovka o'tash;

Til muhitiga sho'ng'ish – xalqaro forumlarda muloqot qilish, texnik konferensiyalarni tinglash.

Energetika muhandislarining kasbiy rivojlanishida chet tillarining roli juda katta. Chet tillarini bilish ilmiy tadqiqotlar olib borish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, xorijiy kompaniyalarda ishlash va texnik hujjatlar bilan samarali ishlash imkonini beradi. Shu sababli, energetika sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar chet tillarini o'rganishga alohida e'tibor berishlari lozim. Xalqaro bozorga chiqish, zamonaviy innovatsiyalarni o'zlashtirish va texnologik taraqqiyotdan ortda qolmaslik uchun lingvistik kompetensiyalar muhim ahamiyatga ega. Energetika muhandislarining kasbiy rivojlanishida chet tillarini bilish zamonaviy talablarning ajralmas qismiga aylangan. Texnologik taraqqiyot, xalqaro hamkorlik va ilmiy tadqiqotlar globallashtirish sharoitida chet tillarini bilish mutaxassislar uchun katta afzalliklar yaratadi. Muhandislar xorijiy ilmiy-texnik adabiyotlarni o'qish, xalqaro seminar va konferensiyalarda qatnashish, chet el kompaniyalarida faoliyat yuritish hamda texnik hujjatlar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'lishlari uchun lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirishlari lozim. Bugungi kunda ayniqsa, ingliz tili xalqaro ilmiy hamjamiyat va texnologik innovatsiyalar tiliga aylangan. Shu sababli energetika muhandislari nafaqat umumiy til bilimlariga, balki o'z kasbiy sohasi uchun maxsus atamalar, texnik hujjatlar va ilmiy maqolalar bilan ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak. Shuningdek, nemis, fransuz va xitoy tillarini bilish ham xalqaro ish o'rinlari va ilmiy hamkorlik doirasini kengaytirishga yordam beradi. Kelajakda energetika sohasida global integratsiya yanada kuchayishi kutilmoqda. Shuning uchun muhandislar uchun chet tillarini o'rganish shaxsiy va kasbiy o'sishning muhim qismi bo'lib qoladi. Universitetlar va kasb-hunar markazlari bu yo'nalishda

maxsus o'quv dasturlarini joriy etishi, kompaniyalar esa o'z xodimlariga til o'rganish bo'yicha qo'shimcha imkoniyatlar yaratishi maqsadga muvofiqdir. Energetika muhandislari o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda rivojlantirishlari, yangi texnologiyalar va xalqaro hamkorlikdan ortda qolmasliklari uchun chet tillarini o'rganishni doimiy jarayon sifatida qabul qilishlari lozim. Bu nafaqat ularning kasbiy muvaffaqiyatiga, balki mamlakatimiz energetika sohasining xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini oshirishga ham xizmat qiladi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Akbarov, U. (2020). Texnik mutaxassislar uchun ingliz tili. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. Karimov, B. (2019). Energetika va xalqaro hamkorlik: Til kompetensiyasining o'rni. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
3. Rustamov, D. (2021). Texnik tarjima asoslari va muhandislar uchun chet tili. Samarqand: Zarafshon nashriyoti.
4. IEEE Transactions on Energy Conversion (www.ieee.org) – Energetika sohasidagi ilmiy maqolalar va texnik yangiliklar.
5. International Renewable Energy Conference Proceedings (www.irena.org) – Xalqaro qayta tiklanadigan energiya konferensiyasining rasmiy nashrlari.
6. Xolmirzayev, A. (2022). Texnik fanlarda terminologiyaning o'rni va tarjima muammolari. Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti.
7. ISO va IEC xalqaro standartlari (www.iso.org) – Energetika va texnika sohasidagi xalqaro standartlar va normativ hujjatlar.
8. Mamatqulov, O. (2018). Muhandislikda lingvistik kompetensiya va kasbiy rivojlanish. Toshkent: O'zbekiston innovatsion rivojlanish markazi.

9. Coursera, edX va Udemу onlayn platformalari – Energetika muhandislari uchun texnik ingliz tili bo'yicha kurslar.

10. World Energy Congress Proceedings (www.worldenergy.org) – Jahon energetika kongressining ilmiy nashrlari va taqdimotlari.